

Suomen Tuomariliitto – Finlands Domareförbund ry

Oikeusministeriölle

Asia: Lausunto tuomioistuinlakia koskevaan työryhmän mietintöön (26/2014)

Viite: Oikeusministeriön lausuntopyyntö 22.4.2014 OM 13/41/2011

Pyydettyinä lausuntona Tuomariliitto esittää kunnioittavasti seuraavaa:

1. Yleistä

Tuomariliitto vastustaa mietinnössä ehdotetun lainsäädännön säätämistä miltään osin seuraavin perustein:

Laadukkaan ja oikeusturvaa parantavan tuomioistuinlain säätäminen edellyttää, että ensin määritellään oikeusturvan tasoa koskevat kokonaistavoitteet ja sen jälkeen toteutetaan tarvittavat kokonaisuudistukset.

Tuomioistuimia koskevien merkittävien uudistusten suunnittelu ja toteuttaminen kuuluu tuomioistuinhalintoa johtavalle riippumattomalle tuomioistuinvirastolle, joka pitää perustaa viipymättä.

Henkilöstön rakenteeseen liittyvät muutostarpeet ovat vahvasti sidoksissa siihen, mikä tulee olemaan oikeuslaitoksen perusrakenne. Sen vuoksi perusrakennetta koskevat ratkaisut on tehtävä ensin.

Oikeuslaitoksen resursseja on vähennetty ja ollaan edelleen vähentämässä ennennäkemättömällä tavalla. Ehdotetuilla uudistuksilla tulisi olemaan kauaskantoiset vaikutukset oikeuslaitoksen kannalta, eikä tällaisia uudistuksia tule toteuttaa nykyisen kaltaisessa taloudellisessa kriisitilanteessa. Uudistuksia tulee harkita vasta sen jälkeen, kun oikeusturvan taso, oikeudenhoidon tavoitteet ja kokonaiskuva on määritelty ja selvitetty sekä tavoitteen mukaisen oikeusturvan vaatimat resurssit on turvattu.

Ehdotukset sisältävät monia merkittäviä muutoksia, jotka vaativat perusteellista uudelleenarviointia ja jatkovalmistelua. Lakiin ehdotetaan useita merkittäviä uudistuksia, joiden tarvetta ja soveltuvuutta eri tuomioistuimiin ei ole selvitetty. Vaihtoehtoisten sääntelykeinojen arviointia ole tehty lainkaan tai se on ollut hyvin vähäistä. Laaja eri maiden kansainvälinen ja ajantasainen vertailu tuomarikoulutusjärjestelmistä puuttuu. Osa uudistuksista ei ole toteuttamiskelpoisia (esim. koulutusvirat). Ehdotukset eivät ole perustuslain kannalta niin ongelmattomia kuin mietinnössä annetaan ymmärtää. Mahdollinen työryhmän ehdotuksen mukainen lakiehdotus on saatettava perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Työryhmän ehdotuksilla lisätään päällikkötuomareiden valtaa pohtimatta lainkaan vallan lisäämiseen liittyviä ongelmia taikka vaihtoehtoisia tuomioistuinten johtamisjärjestelmiä. Tuomariliitto vastustaa päällikkötuomareiden vallan lisäämistä. Työnantajavirkamiehinä toimivat päällikkötuomarit eivät ole riippumattomia muista valtiollisista vallankäyttäjistä.

Siinä tapauksessa, että tuomioistuinviraston perustaminen siirtyy, hanke vaatii jatkovalmistelua uudessa laaja-alaisesti koostetussa ja asiantuntevassa kokoonpanossa.

2. Lainvalmisteluun liittyvät epäkohdat

Työryhmän mietintö sisältää keskeisiä ehdotuksia, jotka eivät ole sisältyneet sen toimeksiantoon tai jotka

ovat tulleet yllättäen aivan viime hetkellä. Joistakin ehdotuksista puuttuu niiden haittojen ja hyötyjen punninta sekä kustannusvaikutusten arviointi. Lisäksi Tuomariliitto paheksuu sitä, että Tuomariliiton annettua lausumansa mietinnön perusteluja on vielä muutettu varaamatta Tuomariliitolle tilaisuutta enää korjata lausumaansa vastaavilta osin. Tuomariliitto ei pidä menettelyä hyvänä lainvalmisteluna.

Oikeusministeri on julkisuudessa ilmoittanut, että ehdotus vietäisiin Eduskunnalle syksyllä budjettilakina. Työryhmän ehdotukset ovat niin laajan jatkovalmistelun tarpeessa, ettei hallituksen esityksen antaminen nykyiselle eduskunnalle voi tulla kysymykseen. Lisäksi aikataulussa on otettava huomioon, että ehdotukset edellyttävät monilta osin perustuslainmukaisuuden arviointia. Ehdotuksessa ei siten ole kysymys varsinaisesta ns. budjettilaista vaan laajasta kokonaisuudistuksesta, eikä sitä ole siten syytä säätää kiireellisessä aikataulussa.

Tuomariliitto kritisoi jälleen kerran sitä, että näin laajan ja merkittävän perusoikeuksia koskevan lausunnon antamiseen on varattu aikaa vain kuusi viikkoa lomakauden lähestyessä. Tämä on vastoin säädösvalmistelun kuulemisohjeita ja paremman sääntelyn periaatteita. Laajoissa hankkeissa lomakautena lausunnon antamiseen pitää varata riittävästi aikaa ja tässä tapauksessa vähintään kolmesta neljään kuukautta. Tuomioistuinlakia ja siihen liittyviä säännöksiä koskeva ehdotus on vaikutuksiltaan merkittävä ja se koskee koko tuomioistuinlaitosta ja oikeudenhoitoa. Huolellinen perehtyminen mietintöön vaatii aikaa. Lyhyen vastausajan johdosta kuuleminen jää muodollisuudeksi, eikä se täytä sille asetettuja tavoitteita.

3. Palkkausjärjestelmän uudistaminen jatkovalmistelussa

Työryhmä on ehdottanut jatkovalmistelua etenemisvirkojen ja lisäpalkkiojärjestelmän perustamisen selvittämiseksi.

Tuomariliitto toteaa, että palkkauskysymykset eivät ole kuuluneet työryhmän toimeksiantoon, vaan ovat VES-neuvotteluihin kuuluva asia.

Tuomariliitto kannattaa tuomareiden palkkausjärjestelmän kokonaisuudistusta ja sen valmistelun aloittamista viipymättä.

Tuomariliiton tavoitteena on tuomareiden irrottaminen virkaehtosopimusjärjestelmästä. Tuomareiden palkkauksen tulisi perustua lakiin kansainvälisen käytännön sekä eurooppalaisten ja kansainvälisten suositusten mukaisesti. Tuomareiden palkkauksen ja sen määräytymismenettelyn merkitystä tuomareiden riippumattomuudelle ja sitä, että palkkaus turvataan lailla, on korostettu kansainvälisesti jo aiemmin useissa eri yhteyksissä¹.

Korkeimpien oikeuksien lakipalkkaa koskevat perusteet sopivat myös muihin tuomareihin. Tuomariliiton lähtökohdiana palkkausvaihtoehtojen kehittämisessä on, että samaa ja samanarvoista työtä tekeville olisi maksettava sama palkka. Tämä ei nyt käytännössä toteudu. Korkeimman oikeuden ratkaisusta 2013:10 ja 2013:11 ilmenevän oikeusohjeen mukaisesti oikeusministeriön on yhtenäistettävä palkat kohtuullisessa ajassa.

4. Esitys rapauttaa tuomiovallan riippumattomuutta

Työryhmän ehdotuksessa jatketaan kehitystä, jonka tavoitteena on tuomioistuinten hallinnollisen määräsvallan keskittäminen päällikkötuomareille ja oikeusministeriölle eli siten samalla yhä harvempien käsiin. Kehitys vaarantaa tuomioistuinten ulkoisen ja sisäisen riippumattomuuden rapauttamalla näitä riippumattomuuden ulottuvuuksia turvaavat rakenteet. Tuomariliitto pitää kehitystä vaarallisena.

¹ Esimerkiksi YK:n yleiskokouksen hyväksymässä asiakirjassa Basic Principles on the Independence of the Judiciary sekä Euroopan Neuvoston ministerikomitean suosituksessa on the Independence, Efficiency and Role of Judges (R (94) 12, I.2.a.ii).

Tuomioistuimien (tuomareiden) riippumattomuus on kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestyksen perusedellytys (PL 3.3 §, 21 §, 103 §). Tuomioistuinten riippumattomuus ei tarkoita vain riippumattomuutta oikeuslaitoksen ulkopuolisista tahoista (ulkoinen riippumattomuus). Tuomioistuinten ja yksittäisten tuomarien on oltava riippumattomia myös tuomioistuinlaitoksen sisällä (sisäinen riippumattomuus).

Riippumattomuuden toteutuminen edellyttää, että tuomioistuinlaitoksen hierarkkinen organisointi ei vaaranna yksittäisen tuomarin riippumattomuutta yksittäisten oikeusjuttujen ratkaisun tasolla. Myöskään tuomioistuinten järjestäminen hallinnollisina yksikköinä päällikkövirastoiksi ei saa tarkoittaa sitä, että päällikkötuomari voisi määrätä tai muutoin vaikuttaa muiden tuomarien päätöksentekoon yksittäisissä lainkäyttöasioissa taikka muutoin ohjailla tuomareita.² Tähän nähden tuomioistuinten (tuomareiden) ja tuomioistuinhallinnon riippumattomuus voidaan taata vain tuomarivetoisella yhteisöllisellä päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmällä, joka on toteutettava tuomioistuimien sisäisessä hallinnossa siten kuin jäljempänä tässä lausunnossa "Hallinnon periaatteet" -kohdassa esitetään.

Yhteisöllisen hallinto- ja johtamismallin alasajo tuomioistuimissa alkoi vuonna 1993. Tällöin valittiin alioikeuksissa yhden tuomarin johtamismalli, vaikka olisi pitänyt valita raastuvanoikeuksissa käytetty tuomareiden yhteiskokous. Osittaismuutosten kautta on päädytty siihen, että tuomioistuimista tuli täydellisiä päällikkövirastoja vuonna 2011. Kehitykseen johtaneissa lainsäädäntötoimissa edellä mainitut perustustailliset näkökohdat on yksinkertaisesti sivuutettu.

Lisäksi oikeusministeriön vallassa oleva tuomioistuinten taloudellisten voimavarojen ohjailu (mm. yksikkökohtainen tulosoajaus) on osaltaan rapauttanut tuomioistuinten riippumattomuutta merkittävästi. Tuomariliitto, tuomioistuimet ja muun muassa eduskunnan oikeusasiamies ovat kiinnittäneet huomiota oikeusministeriön taloudellisten resurssien ohjaamiseen perustuvaan vaikutusvaltaan. Viime vuosien leikkaukset ja tulevat säästöt lisännevät tätä ohjausvaltaa. Ongelma on korostunut riippumattomuuden kannalta. Tuomariliitto pitää tätä erittäin huolestuttavana kehityksenä.

Oikeusministeriön nykyinen keskeinen asema taloudellisten voimavarojen kohdentamisessa, ammatillisessa koulutuksessa ja henkilöstösuunnittelussa on perustuslaissa määrättyyn riippumattomuuteen ja kansainvälisiin suosituksiin nähden kestävä. Työryhmän ehdotukset etäännyttävät toteutuessaan maamme entisestään Euroopan Neuvoston ja ENCJ:n linjaamasta eurooppalaisesta oikeusvaltiokehityksestä.

4.1. Tuomioistuinhallinnon periaatteet

Tuomioistuinten sisäiseen riippumattomuuteen nähden Tuomariliitto pitää ehdotettua tuomioistuinten päällikkötuomarin yksinvaltaista asemaa korostavaa organisaatiomallia ongelmallisena. On huomattava, että korkeimmissa oikeuksissa noudatetaan kollegiaalista päätöksentekoa. Ei ole perustetta sille, että alemman asteen tuomioistuimissa johtamistapa ja organisaatiomalli poikkeavat tästä.

Ehdotus päällikkötuomarin tehtävän määräaikaaisuudesta ei käytännössä tasapainota tämän vahvaa asemaa. Joka tapauksessa esityksen mukainen seitsemän vuoden pituinen määräaikaisuus on niin pitkä, että se ei tosiasiallisesti muuta nykyistä tilannetta.

Tuomariliitto painottaa, että oikeudenhoidon, tuomareiden ja näiden tehtävien rakenteellisen riippumattomuuden vuoksi tuomioistuinten hallinnossa tulee noudattaa seuraavia periaatteita:

² Tarkemmin riippumattomuuden sisäisestä ulottuvuudesta muun muassa Euroopan neuvoston ministerikomitean vuonna 2010 hyväksymässä suosituksessa Recommendation Rec(94)12 of the Committee of Ministers on the independence, efficiency and role of judge, Chapter III – Internal independence. Esim. 22. The principle of judicial independence means the independence of each individual judge in the exercise of adjudicating functions. In their decision making judges should be independent and impartial and able to act without any restriction, improper influence, pressure, threat or interference, direct or indirect, from any authority, including authorities internal to the judiciary. Hierarchical judicial organisation should not undermine individual independence.

- Tuomioistuinhallintoa johtaa riippumaton keskusvirasto, tuomioistuinvirasto, jonka päätösvaltaan kuuluvat keskeiset tuomioistuimia koskevat hallinto- ja budjettiasioiden hoitaminen yhteistyössä Eduskunnan perustuslaki-, valtiovarain- ja lakivaliokunnan kanssa. tuomioistuinviraston määräämissä tehtävissä tulee enemmistönä olla tuomareita, jotka on valittu tehtäviinsä tuomarien toimittamalla vaalilla. Samalla tavalla vakituisten tuomareiden nimittämisjärjestelmässä tuomarivalintalautakunnassa tulee olla enemmistönä tuomareita, jotka on valittu tehtäviinsä vakituisten tuomareiden toimittamalla vaalilla.
- Tuomioistuimen työjärjestyksen valmistelee ja esittää tuomioistuinvirastolle vahvistettavaksi tuomioistuimen tuomareiden kokous, jossa päätöksentekoon osallistuvat kyseisen tuomioistuimen tuomarit. Tämä kokous valitsee keskuudestaan johtoryhmän määrääjäksi.
- Johtoryhmään tulisi joka tapauksessa kuulua ainakin yksi muissa kuin johtotehtävissä olevien tuomareiden keskuudestaan valitsema edustaja.
- Johtoryhmä ratkaisee tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat lainkäyttöhenkilökunnan nimitysasiat ja toimii muutoin nimitysasioissa lausuntovaliokuntana sekä vahvistaa oikeuspoliittiset lausunnot.
- Päätöksenteko tuomareiden kokouksessa ja johtoryhmässä tapahtuu kollegiaalisesti.

4.2. Työjärjestyksellä säätäminen keskittää valtaa päällikkötuomareille

Esityksen tavoitteena on korottaa tuomareita ja tuomioistuimia koskevan sääntelyn tasoa luopumalla asetustason sääntelystä. Lain tasolla säätäminen vahvistaa tuomioistuimen riippumattomuutta muista valtiolisista vallan käyttäjistä (ulkoinen riippumattomuus). Tuomariliitto kannattaa sinänsä tavoitetta luopua asetustason sääntelystä.

Sääntelyn tason korottamista koskevan tavoitteen kanssa on kuitenkin ristiriidassa se, että ehdotuksessa samalla lisätään merkittävästi asioita, joista voitaisiin määrätä työjärjestyksessä. Tältä osin esitys rapauttaa tuomioistuinten sisäistä riippumattomuutta ja on jatkoa alussa kerrotulle vallan keskittämiskehitykselle.

Tuomariliitto vaatii, että ehdotettua ”työjärjestyssäätelyä” ja vallan keskittämistä päällikkötuomarille tarkastellaan kokonaisuutena perustuslaillisesta näkökulmasta seuraavista syistä.

Mietinnössä esitetään säädettäväksi tuomioistuinhallintoa koskeva yleislaki. Kysymys on tosiasiaa puolesta, ja monet aikaisemmat laissa tai asetuksessa säädetyt asiat on siirretty päätettäväksi tuomioistuinten työjärjestyksissä. Esityksen mukaan työjärjestys tulisi sisältämään yksityiskohtaisia lainkäyttöä ohjaavia sekä tuomarin asemaan ja tehtäviin liittyviä normeja mm. avustavaa tuomaria (20:2) ja esittelijän tehtäviä (21:3) koskevat asiat. Näin merkittävistä asioista tulee säätää lain tasolla.

Työjärjestyksellä säätämisen tekee ongelmalliseksi se, että ehdotuksen mukaan työjärjestyksen sisällön päättää päällikkötuomari yksinään. Menettely tarkoittaa sitä, että päällikkötuomarille siirretään lainsäädäntövaltaa, johon parlamentaarinen valvonta ei ulotu. Järjestely on perustuslain ja valtiovallan kolmijaon vastainen. Näistäkään syistä tuomioistuinlakia ja siihen liittyviä säännöksiä ei esitetyssä muodossa tule säätää lainkaan.

Työryhmän ehdotuksen mukaan päällikkötuomarilla on työjärjestyksen sisällöstä päättämisen lisäksi muutakin valtaa kuten tulevaisuuden tuomarikunnan eli esittelijöiden nimittäminen. Lisäksi siltä osin kuin lakiehdotuksessa useassa kohdassa säädetään, että ”tuomioistuin vahvistaa tai määrää” jostakin, tämä tarkoittaa käytännössä aina päällikkötuomarin yksinvaltaa.

Lisäksi on huomattava, että työjärjestyssäätely avaa mahdollisuuden sille, että työjärjestykset poikkeavat toisistaan. Tällöin syntyy tilanne, jossa lainkäyttöön liittyvät menettelytavat ovat erilaisia samankin tuomioistuinlinjan tuomioistuimissa. Näin ei voi olla.

Esitetty työjärjestyksen käyttöalan laajentaminen on seurausta myös siitä, että eri tuomioistuinten tarpeet poikkeavat toisistaan, ja yleislain säätäminen on tästä syystä osoittautunut vaikeaksi. Tuomariliitto toteaa, että kaikkia tuomioistuimia koskevan yleislain säätäminen ei voi olla tavoite sinänsä. Sen saavuttamiseksi ei tule luopua tavoitteesta nostaa säädöstasoa.

5. Tuomarin virkamiesoikeudellinen asema / erittelyviroista luopuminen

Tuomariliitto vastustaa työryhmän ehdotusta, että tuomareiden virat poistettaisiin valtion virkamieslain 4 §:ssä säädetyistä valtion tulo- ja menoarviossa eriteltävistä viroista tarkoituksenmukaisuussyistä.

Tuomariliitto kiinnittää huomiota siihen, että työryhmän toimeksiantoon ei ole kuulunut käsitellä tuomarinvirkojen erittelyvelvollisuutta eduskunnan talousarviossa. Ennen tuomioistuinviraston perustamista ei ole perusteltua pohtia asiaa.

Toisin kuin työryhmä ilmoittaa tavoitteekseen, sen ehdotus on ristiriidassa tuomioistuimen riippumattomuuden ja tuomareiden virkasuhteen pysyvyyden turvaamisen kanssa.

Ehdotus heikentää olennaisesti tuomareiden riippumattomuutta ja erottamattomuutta. Suomessa tuomarin riippumattomuutta on suojattu virkamiesoikeudellisella erityisasemalla, joilla korostetaan tuomarin viran pysyvyyttä ja erottamattomuutta niin, että hän voi tehdä ratkaisutoimintaa ulkopuolisista vaikutteista vapaana. Tällaisella ehdotuksella pyritään rinnastamaan tuomarin virkamiesoikeudellinen asema muihin virkamiehiin, ja siten saattamaan tuomioistuinlaitos entistä enemmän hallitusvallan ohjauksen alle.

Lisäksi ehdotus tarkoittaa oikeusministeriön vallan lisäämistä merkittävästi tuomioistuimissa, sekä käytännössä heikentää eduskunnan päätösvaltaa. Tuomariliitto kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että esitys heikentää tuomioistuinlaitoksen ohjaamiseen liittyvän päätöksenteon läpinäkyvyyttä.

Erittelyvirkojen määrää on jatkuvasti supistettu perustellen uudistuksia sillä, että organisaatiomuutosten hoitaminen olisi mahdollista entistä joustavammin (valtiovaraministeriön tiedote 27.10.2011 laki 1548/2011). Ehdotuksessa esitetyillä ja osin epämääräiseksi jäävillä tarkoituksenmukaisuussyillä ei voida perustella tuomioistuinten organisaatiouudistuksia, kun uudistusten lähtökohtana tulisi olla tuomioistuinten perustuslaillisten tehtävien hoitaminen perustuslain, kansainvälisten sitoumusten ja ihmisten oikeusturvan edellyttämällä tavalla.

Myös tuomioistuinlaitoksen virkarakenteen kehittäminen oikeusturvan taso säilyttäen kuuluu tuomioistuinvirastolle.

6. Avustavat tuomarit

6.1. Yleistä

Tuomariliitto kannattaa tuomareiden koulutusjärjestelmän uudistamista ja laadukkaan koulutuksen lisäämistä, mutta vastustaa määräaikaisten avustavien tuomareiden virkojen ja tuomarikoulutuslautakunnan perustamista sekä uuden palkkaluokan perustamista tuomareille. Koulutus on mahdollista järjestää tehokkaammin nykyiseen esittelijäjärjestelmään tukeutuen. Nykyinen esittelijäjärjestelmä tulisivikin säilyttää vahvistamalla esittelijän asemaa jäljempänä esitettävällä tavalla.

Ehdotetunkaltainen pelkästään koulutusjärjestelmän rakenteiden luonnostelu ei ole mielekästä. Ehdotuksessa koulutuksen sisältö on jätetty täysin avoimeksi ja jatkovalmistelun varaan, vaikka rakenteet ja sisältö liittyvät erottamattomasti toisiinsa ja ne on valmisteltava yhdessä. Ehdotukseen ei voi perustellusti ottaa kantaa eikä ehdotuksen kaikkia taloudellisia vaikutuksia voida tosiasiaassa arvioida. Avustavia tuomareita koskeva ehdotus on keskeneräinen ja tällaisena toteuttamiskelvoton. Se on hätäinen yritys korvata jollakin tavalla hovioikeuksien ns. kevennetystä kokoonpanosta luopuminen, lisätä tuomaripainotteisuutta halvalla sekä toteuttaa samalla oikeusministeriön pitkään tavoitteena ollut tuomarikoulu. Tämä on aivan riittämätön lähtökohta laadukkaan ja kestäväen tuomarikoulutuksen järjestämiseksi. Tuomariliiton käsityksen mukaan tuomarinkoulutusjärjestelmä edellyttää sen sisällöstä riippumatta tuomareiden virka- ja palkkausrakenteen arvioimista kokonaisuutena uudelleen.

Myös tuomareiden koulutuksen kokonaisvaltainen suunnittelu ja järjestäminen kuuluu perustettavalle tuomioistuinvirastolle.

Esityksessä luodaan vahvaa koulutusjärjestelmää vain avustaville tuomareille, mutta ei esittelijöille, vaikka tuomariksi voitaisiin nimittää molemmista. Ei ole perusteltua, että vain avustaville tuomareille perustettaisiin laaja ja suunnitelmallinen koulutusjärjestelmä. Tuomariliitto vastustaa koulutetun ja kouluttamattoman tuomarikandidaattiluokan luomista. Vaarana on, että ehdotus muodostuu myös esteeksi tuomareiden rekrytoimiselle tuomioistuinlaitoksen ulkopuolelta.

6.2. Määräaikaisten tuomareiden lisääminen ja tuomareiden palkkauksen heikentäminen

Työryhmän ehdotus johtaa tuomareiden henkilöstö- ja virkarakenteen sekä palkkarakenteen heikentymiseen. Tuomariliitto ei hyväksy määräaikaisten tuomarinvirkojen lisäämistä, eikä sitä, että tuomareiden palkkarakennetta heikennetään koulutuksellisuuden varjolla perustamalla ”halpatuomarin virkoja”.

Ehdotus ei poista riippumattomuuteen liittyviä ongelmia. Avustavien tuomareiden urakehitys on vastaavalla tavalla kuin esittelijöiden urakehitys riippuvainen muiden ratkaisukokoonpanoon kuuluvien mielipiteistä sekä päällikkötuomarista.

Ehdotus lisäisi määräaikaisten tuomarinimitysten määrää entisestään, vaikka lakivaliokunta (esim. LaVL 6/2013 ja 12/2013 vp) on vakavasti kiinnittänyt huomiota määräaikaisten tuomareiden määrään ja vaikka lyhytaikaisia tuomarinimityksiä on pidetty ongelmallisena. Kestävämpi ja perustellumpi ratkaisu on lisätä resursseja sellaiselle tasolle, että tarvetta määräaikaisten tuomareiden käyttämiselle ei ole.

Tuomariliitto pitää selvänä, että tuomarin nimitysperusteet täyttävälle tuomarin tehtävässä toimivalle henkilölle on maksettava vakinaisen tuomarin palkka kollegiaalisissa tuomioistuimissa. Pitkä koulutusaika määräaikaaisessa tehtävässä ilman takeita vakinaisesta tuomarin virasta tuskin on houkutteleva vaihtoehto, kun samoilla edellytyksillä voi hakeutua suoraan tuomarin virkaan paremmalla vakinaiselle tuomarille maksettavalla palkalla.

Ehdotettu avustavan tuomarin virka soveltuu erityisen huonosti hallintotuomioistuimiin, jossa jo nyt määräaikaisten tuomarin tehtäviä hoitavat samoin kuin T11 palkkaluokan vakinaisessa virassa olevat tuomarit toimivat pääasiassa esittelytehtävissä eli ovat ratkaisukokoonpanossa sekä esittelijän että jäsenen roolissa. Ehdotettava välivirka ei siten toisi mitään lisäarvoa tuomioistuimen toimintaan vaan alemman palkkatasonsa vuoksi ainoastaan lisäisi eriarvoisuutta samanlaista työtä tekevien välillä. Hallinto-oikeuksissa ja vakuutus-oikeuksissa työskentelee suuri määrä kokeneita esittelijöitä, joiden hakeutumista avustavan tuomarin koulutusvirkaan ei myöskään voida pitää tarkoituksenmukaisena. Tuomaripainotteisuuden lisääminen tulee tapahtua tuomarin virkoja lisäämällä.

Viime kädessä vain palkkatasoa nostamalla saadaan jatkossakin tuomioistuinlaitoksen palvelukseen houkutelluksi motivoitunutta, osaamiseltaan monipuolista ja ammattitaitoista henkilöstöä.

Tuomareiden ja esittelijöiden useammasta palkkaluokasta johtuen suomalaisten tuomioistuinten virkarakenne on jatkuvassa epävakauden tilassa, jonka hallinnointi pitkillä sijaisuusketjuilla on työlästä. Ehdotettu uusi avustavan tuomarin määräaikainen virka vaikeuttaa entisestään viranhoidon järjestämistä ja lisäävirkojen muutenkin virkamieslain vastaista ketjuttamista.

Vaikeuksia aiheutuu ainakin silloin, jos avustava tuomari siirtyy kesken määräaikaisuuden hoitamaan muuta tehtävää. Ehdotuksessa ei vastata sijaisuustilanteisiin liittyviin kysymyksiin, kuten

- voidaanko avustava tuomari nimittää hoitamaan määräajaksi vakinaista tuomarinvirkaa kesken kolmen vuoden määräaikaan,
- jatkuuko hänen koulutuksensa uudessa tehtävässä,
- onko avustavalla tuomarilla oikeus palata koulutusvirkaansa,
- keskeytykö koulutus vai voiko avustava tuomari jatkaa kouluttautumistaan hoitaessaan vakinaisen tuomarin viransijaisuutta. Ainakaan kärjäjätuomarin sijaisuutta hoitaessaan koulutuksen jatkaminen kärjäoikeudessa ei ole mahdollista, koska ehdotuksen mukaan kärjäoikeuksissa koulutusvirkoja ei olisi.

6.3. Koulutettavien valinta, toimivalta ja oikeusturva

Tuomariliitto ei pidä ehdotettua valintamenettelyä asianmukaisena. On varsin todennäköistä, että valtaosa tuomareista nimitettäisiin jatkossa tuomarikoulutetuista. Avustavan tuomarin virkaan nimitettäviltä edellytettävät kelpoisuusvaatimukset ja ehdotetun määräaikaisuuden pituus 3-5 vuotta puoltavat sitä, että koulutettavien henkilöiden valinta tapahtuu tuomarinvalintalautakunnassa.

Avustavat tuomarit ovat määräaikaisia tuomareita, eikä heidän toimivaltaansa ratkaistavien asioiden laadun ja laajuuden tai vaikeusasteen perusteella ole ehdotetussa laissa rajattu lukuun ottamatta tuomareita koskevia virkarikosasioita. Samalla laissa kuitenkin annettaisiin mahdollisuus työjärjestyksessä määrätä avustavan tuomarin tehtävistä toimivallasta laissa säädetystä poikkeavalla tavalla (s. 148). Epäselväksi jää se, minkä vuoksi olisi tarpeen rajoittaa tuomarinkelpoisuusvaatimukset täyttävän avustavan tuomarin toimivaltaa ehdotetulla tavalla sekä se, miten ratkaisutoiminnan ja lainkäytön arviointi järjestettäisiin. Tämä samoin kuin oikeusturvatakeiden puuttuminen viittaavat siihen, että säännöksiä valmisteltaessa ei ole riittävästi pohdittu avustavan tuomarin asemaa.

Ehdotuksen mukaan työjärjestyksessä voidaan antaa määräyksiä, joiden mukaan asioiden jakamisessa voidaan ottaa huomioon asian tai asiaryhmän vaikeusaste ja avustavan tuomarin perehtyneisyys. Käytännössä tämä jättää avustavan tuomarin tehtävän sisällön avoimeksi ja päällikkötuomarin päätösvaltaan. Koulutus voi siten muodostua epäyhdenmukaisiksi eri yksiköiden välillä. Lisäksi avustavan tuomarin tehtävän sisältö muodostuu sattumanvaraisesti, ja mahdollistaa päällikkötuomareiden väärinkäytökset. Ehdotuksessa ei ole millään tavalla pohdittu koulutettavan oikeusturvaa koulutuksen aikana.

6.4. Taloudelliset vaikutukset ja muut vaikutukset

Työryhmän laskelmat kustannuksista ja rahoituksesta ovat alimitoitettuja ja epärealistisia. Ehdotettu tuomarikoulu ei ole toteutettavissa ilman lisärahoitusta. Tuomariliitto katsoo, että uudistuksen rahoitus on taattava tuomioistuinten toimintamenojen ulkopuolelta. Näin merkittävää uudistusta ei voida hyväksyä ennen kuin sen taloudelliset vaikutukset ja rahoitus on varmistettu.

Esimerkiksi vakuutusosoikeudessa esittelijät toimivat jo nyt esittelijäjäseneinä oikeudellisissa asioissa, joiden määrä on vuosittain huomattava. Heille ei kuitenkaan makseta eri korvausta, toisin kuin hovioikeuden esittelijöille. Siirtyminen avustaviin tuomareihin lisäisi palkkakustannuksia vakuutusosoikeudessa. Kuitenkin ehdotuksessa tuomarikoulun rahoitus ehdotetaan toteutettavaksi ilman lisärahoitusta.

Mietinnössä katsotaan, että viidenkymmenen avustavan tuomarien palkkauksesta aiheutuisi noin 300.000 euron lisäkustannus, kun T9 ja T10 virkoja muutetaan avustavien tuomareiden viroiksi. Yhden avustavan

tuomarin palkkakustannuksen on esitetty vuodessa olevan 65.000 euroa sivukuluineen. Mietinnöstä ei käy ilmi, kuinka se on laskettu ja mihin avustavan tuomarin on katsottu sijoittuvan palkkausjärjestelmässä. Se kuitenkin vastaa työryhmän valmistelun aikana kaavailemaa T 10 ja T11 palkkaluokkien väliin sijoittuvaa palkkaa sivukuluineen yhdellä kokemuslisällä. Näinkin laskettuna Tuomariliitto pitää työryhmän arviota ylioptimistisena ja katsoo, että kustannusten lisäys on pikemmin yli puoli miljoonaa euroa kuin työryhmän toteama noin 300.000 euroa.

Mietinnössä esitetty arvio avustavan tuomarin vuosittaisista palkkakuluista on muutenkin epärealistinen. Selvää on, että avustavalle tuomarille, joka täyttää tuomarin kelpoisuusvaatimukset ja joka hoitaa mietinnön mukaan tuomarin tehtäviä tuomarin vastuulla, tulee maksaa kyseisen tuomioistuimen vakituisen tuomarin palkkaa, ja että silloin kustannusten lisäys on jopa yli 600.000 euroa. Ehdotetulla palkkatasolla ei saada houkutelua päteviä juristeja avustavien tuomareihin virkoihin.

Tuomarinkoulutuslautakunnan perustamisesta aiheutuvat kustannukset on arvioitu liian pieniksi. Koulutuslautakunta on suunniteltu toteutettavaksi liian kevyellä rakenteella. Laskelmista puuttuvat koulutusohjelman järjestämisestä aiheutuvat kustannukset. Laskelmissa ei ole otettu huomioon, että koulutuksen järjestäminen vähentää merkittävästi sekä koulutettavien että koulutettavia ohjaavien tuomareiden työpanosta varsinaisesta ratkaisutoiminnasta.

Mietinnössä katsotaan niin ikään, että avustavien tuomareiden virkojen perustaminen vähentää esittelijöiden ja määräaikaisten tuomareiden tarvetta. Huomionarvoista on, että avustavan tuomarin virkaan kuuluva koulutustarkoitus on huomioitava myös avustavan tuomarin työpanosta arvioitaessa. Jotta viran koulutuksellinen tarkoitus toteutuu, koulutukseen osallistumiseen tulee varata aikaa, joka on huomioitava tuomioistuinten henkilöstöresursseja arvioitaessa.

Mietinnössä on todettu, että esittelijöille oli vuonna 2013 maksettu palkkioita ratkaisukokoonpanon jäsenenä toimimisesta alle 140.000 euroa. Huomionarvoista on, että HOL 9 §-kelpoisten esittelijöiden määrä on hovioikeuksissa esittelijäkunnan nuorentumisen vuoksi jatkuvasti pienentynyt. Odotettavissa on, että vuonna 2014 vastaavien palkkioiden määrä on entistä pienempi. Saatava säästö on marginaalinen eikä missään tapauksessa merkittävä nyt esitettyjen uudistusten kannalta.

Esittelijöiden käyttämistä esimerkiksi muistioiden laatimiseen ja tuomioiden kirjoittamiseen on pidettävä tehokkaana ja myös taloudellisesti järkevänä. Työn teettäminen tuomareilla ei Tuomariliiton näkemyksen mukaan tehostaisi toimintaa eikä toisi tavoiteltuja kustannussäästöjä.

Laskelmissa ei ole liioin otettu huomioon tuomioistuinlaitokselle asetettuja merkittäviä säästötavoitteita, eikä sitä, että hovioikeuksien ja vakuutusosaston välijohdon palkkataso on säilytettävä samalla tasolla laamannien virkojen lakkauttamisesta huolimatta.

Ehdotuksessa ei ole arvioitu koulutusviran ja esittelijäjärjestelmän heikennysten vaikutuksia esittelijöihin ja valmistelijoihin eikä sitä, miten jatkossa turvataan heidän työmotivaationsa ja koulutuksensa. Myöskään virassa olevien tuomareiden motivaatiota ja kykyä koulutettavien ohjaamiseen ei ole selvitetty. Lisäksi ei ole otettu kantaa, kuinka esittelijöitä verrataan tuomarikoulutettuihin viranhakutilanteessa.

Esityksessä ei ole otettu huomioon sitä, että jo lähitulevaisuudessa tuomarin viroissa on selvästi nuorempia henkilöitä ja näin ollen määräaikaississa avustavan tuomarin tehtävissä toimineille ei avaudu riittävästi mahdollisuuksia tuomarin tehtävään hakeutumiselle. Tämä johtaa koulutusviran houkuttelevuuden vähenemiseen. Esityksessä ei ole otettu huomioon odotettavissa olevaa eläköitymisen hidastumista eikä esimerkiksi ehdotettua jatkokäsittelylupajärjestelmän laajentamista hovioikeuksissa, mikä johtaa esittelystä ratkaistavien asioiden määrän kasvamiseen niissä.

6.5. Tuomarinkoulutuslautakunta

Tuomariliitto vastustaa tuomarinkoulutuslautakunnan perustamista. Ehdotuksessa annetaan laajat tehtävät ilman tosiasiallista riippumattomuutta ja taloudellisia mahdollisuuksia selviytyä tehtävästä.

Lautakunnan tehtävänä olisi ensisijaisesti huolehtia avustavien tuomareiden kokeiden ja koulutuksen järjestämisestä sekä yhteistyössä oikeusministeriön kanssa suunnitella muuta koulutusta. Työryhmä ehdottaa koulutuslautakunnan perustamista arvioimatta sen merkitystä tuomioistuinviraston tehtävien kannalta. Tuomarikoulutuksen kehittäminen, samoin kuin tuomioistuinlaitoksessa annettavan koulutuksen suunnittelu ja toteutus on jätettävä perustettavalle tuomioistuinvirastolle. Esimerkiksi valtakunnansyyttäjävirstossa on onnistuneesti toteutettu syyttäjille monipuoliset koulutusohjelmat. Ehdotuksen mukaisella sivutoimisella koulutuslautakunnalla ei ole resursseja taikka realistisia mahdollisuuksia asianmukaisen koulutuksen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Lautakunnan kokoonpano ei ole ehdotetussa muodossa perusteltu. Tuomariliitto vastustaa, että lautakunnassa on oikeusministeriön edustaja. Tuomariliitto pitää ongelmallisena vahvaa sidosryhmien edustusta. Lisäksi Tuomariliitto ei näe tarvetta syyttäjien ja asianajajien edustajille, koska yhteistyötä mainittujen toimijoiden kanssa on mahdollista tehdä muillakin tavoin. Tuomariliitto kiinnittää vielä huomiota siihen, että tuomareillakaan ei ole mahdollisuutta osallistua heidän koulutuksensa suunnitteluun vastaavissa elimissä. Oikeustieteellistä tutkimusta ja opetusta edustavan henkilön nimeäminen kuuluu yliopistoille eikä oikeusministeriölle.

7. Esittelijöiden käyttö ratkaisukokoonpanossa ja tuomioistuimen riippumattomuus

Ehdotuksessa on kiinnitetty huomiota tuomareiden riippumattomuuteen ja samalla nähty ongelmana esittelijöille annettavat hyvin lyhyet tuomarimääräykset. Kuitenkin näiden käyttämiselle halutaan jättää mahdollisuus tilanteissa, joissa kokoonpanoon kuuluvan henkilön sairastuminen tai muu vastaava syy sitä vaatii. Nykyiseen tilanteeseen ei ole tosiasiasa ehdotettu muutoksia ja tuomioistuinten työn joustavuuden takia sijaisjäsenmääräysten antamismahdollisuus on säilytettävä. Nykyisillä resursseilla ja työmäärällä ei ole mahdollista luopua kokonaan tällaisista lyhyistä määräyksistä.

Ehdotuksessa kiinnitetään huomiota myös esittelijöiden asemaan ratkaisukokoonpanossa ja heidän mahdollisuuteensa toimia siinä riippumattomasti. Hovioikeuslain 9 §:ssä säädetyn kokoonpanon, jossa on kaksi jäsentä ja yksi kelpoisuusehdot täyttävä esittelijä, käytöstä halutaan luopua kokonaan vedoten sen ongelmallisuuteen suhteessa riippumattomuudelle asetettujen vaatimusten kanssa. Tuomariliitto katsookin kuten professori Tuomas Ojanen lausunnossaan 10.6.2012 (lausunnon liitteenä), että tämä ei ole paras mahdollinen ratkaisu, mutta se ei ole myöskään perustuslain eikä Euroopan ihmisoikeussopimuksen vastainen. Ojanen on kannattanut ratkaisukokoonpanon jäsenenä toimivien esittelijöiden aseman vahvistamista. Tuomariliitto yhtyy tähän. Mietinnössä ehdotettua mallia parempana Tuomariliitto pitää sitä, että kaikki tuomioistuinten palvelukseen tulevat esittelijät ovat esimerkiksi kolmen ensimmäisen virkauransa vuoden ajan koulutettavina esittelijäntoimensa ohella ja saavutettuaan tuomioistuinviraston tai mahdollisesti korkeimman oikeuden hyväksymän tason, joka vastaa tuomarinvirkaa vastaavaa pätevyyttä, hänelle annetaan tuomarivalintalautakunnan esityksestä joko korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä riippumatta siitä, missä esittelijänvirassa hän toimii, vastaavankaltainen tuomaristatus kuin korkeimpien oikeuksien esittelijöillä tällä hetkellä on. Näin heitä voitaisiin käyttää jäsenenä kokoonpanossa vastaavalla tavalla kuin nykyisin hovioikeuslain 9 §:n tarkoittamalla tavalla tai jonkin verran laajemminkin, mikäli resurssipula tai liiallinen työmäärä sitä vaatii. Vaikka tästä tulisi maksaa erillinen korvaus, on järjestelmä huomattavasti halvempi, joustavampi ja yksinkertaisempi kuin mietinnössä esitetty avustavien määräaikaisten tuomareiden malli. Kun ratkaisukokoonpanon jäsenenä toimivan esittelijän asemaa näin vahvistetaan hän voi toimia jäsenenä riippumattomasti.

8. Esittelijöiden toimenkuvan muuttaminen

Ehdotuksen mukaan esittelijälle voitaisiin sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään, antaa esittelystä

ratkaistavassa asiassa valmistelutehtäviä ilman, että tämä esittelisi asiaa esittelijän vastuulla. Ehdotuksessa pyritään siihen, että tuomioistuimelle annetaan mahdollisuus ohjata esittelijän työvoiman käyttöä. Tuomariliitto vastustaa esitystä ja toteaa, että ehdotettu esittelijän toimenkuvan muuttaminen johtaa esittelijöiden työn vastuullisuuden vähenemiseen ja näin ollen tulevien tuomareiden tason laskemiseen. Ehdotus ei kehitä esittelijöiden kykyä esittää juridista argumentaatiota ja se on omiaan huonontamaan tuomioiden laatua. Ratkaisujen kirjoittaminen on yksi tärkeimmistä osista esittelijän työn koulutuksellisesta luonteesta. Esittelijä saa esittelytehtävissä osaamista, jota tuomarin tehtävä edellyttää. Samoin puheenjohtajien prosessinjohtoon seuraaminen pääkäsittelyissä on tärkeää. Esittelijän työssä kehittyvätkin ennen kaikkea kyky muodostaa ja laatia itsenäisesti perusteltu ja viimeistelty ratkaisuesitys, sekä soveltuvat prosessioikeudelliset taidot.

Tuomariliitto pitää tärkeänä, että kaikkien esittelijöiden tehtäviin sisältyy jatkossakin myös perustuslain 118 §:ssä tarkoitettu esittelytehtävä ja sen mukainen mahdollisuus eriävän mielipiteen jättämiseen. Esittelijän tehtävän kehittävyys, kiinnostavuus, mielekkyys ja näihin perustuva houkuttelevuus heikkenee oleellisesti, jos esittelijän työ on sisällöltään ennakoimatonta ja mahdollisesti pelkkää valmistelua tuomarin apuna. Esittelijöiden esittelytehtävä vaikuttaa paitsi aidosti esittelijän tehtävän vastuullisuuteen, myös tehtävän houkuttelevuuteen ja mielikuvaan tehtävästä, joita ei myöskään tule väheksyä.

Esittelijöiden esitetty työnkuvan köyhdyttäminen huonontaa työn houkuttelevuutta ja se voi olla esteenä parhaan mahdollisen lakimieskunnan hakeutumiselle tuomioistuinlaitokseen.

Tuomariliitto toteaa, että esittelijäjärjestelmän uudistaminen on suuri hanke, jonka taloudellisten vaikutusten arvioiminen vaatii huomattavasti parempaa perehtymistä ja asiantuntemusta kuin mietinnössä on osoitettu.

9. Korkeimpien oikeuksien esittelijöiden tuomarinasema ja korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvosten virkojen pysyvyys

Tuomioistuinlakityöryhmän mietinnön 21 luvun 1 ja 2 §:n ehdotukset tarkoittavat käytännössä, että korkeimpien oikeuksien esittelijöiden riippumaton tuomarinasema poistettaisiin ja osa korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvosten virkoja määräaikaistettaisiin. Tuomariliitto ehdottomasti vastustaa näitä esitettyjä muutoksia, joista on jo mietinnössä esitetty merkittäviä eriäviä mielipiteitä. Tuomariliitto ei voi hyväksyä tapaa, jolla työryhmän enemmistö on esittelijöiden asemaan puuttunut. Asia on otettu yllättävällä tavalla tarkasteluun työryhmän määräajan lopussa ilman kunnollista valmistelua ja mahdollisuutta varautua ja perehtyä asiaan.

Korkeimpien oikeuksien esittelijöiden nykyinen itsenäinen ja riippumaton tuomarinasema eli siis sama vi-rassapysymisoikeus kuin tuomareilla on tehtävän olennainen osa. Esittelijöiden merkitys on keskeinen korkeimmissa oikeuksissa käsiteltävien asioiden valmistelussa ja käsittelemisessä. Perustetta korkeimpien oikeuksien esittelijöiden tuomarinstatuksen poistamiselle ei ole. Esittelijöiden nykyinen itsenäinen asema turvaa parhaiten oikeusturvan takeita ja siihen puuttuminen olisi haitallista. Nykyinen esittelijäjärjestelmä on hyvin toimiva, tehokas ja kustannustehokas.

Osaakaan korkeimman hallinto-oikeuden esittelijöiden viroista ei pidä määräaikaistaa. Määräaikaistaminen heikentäisi tuomioistuimen riippumattomuutta, lisäisi virkojen ketjuttamista ja määräaikaisuuksia muissakin tuomioistuimissa. Määräaikaistaminen edellyttäisi lisätyövoimaa eli lisäisi kuluja, koska uutta henkilökuntaa täytyy hakea, kouluttaa ja opastaa.

Korkeimmissa oikeuksissa kaikki lainkäyttöasiat ratkaistaan esittelijän esittelystä. Käsiteltävät asiat voidaan jakaa tuomarin asemassa oleville esittelijöille, jotka varmistavat asianosaisten kuulemiset, valmisteltavat asiat istuntoihin sekä laativat esittelymuistion, joka sisältää myös perustellun esityksen tuomioistuimen ratkaisuksi. Esittelijä osallistuu tuomioistuimen päätösneuvotteluihin ja laatii istunnon jälkeen päätösluonnoksen, mikäli päätös on muuttunut esittelijän ehdottamasta. Esittelijä voi jättää eriävän mielipiteensä. Esittelijä huolehtii esittelemistään asioista käsittelyn loppuun asti. Korkeimpien oikeuksien jäsen-

kunta on ratkaistavien asioiden laatuun ja määrään nähden pieni. Esittelijöiden tekemä työ mahdollistaa sen, että jäsenet voivat istunnossa ratkaista tehokkaasti useita asioita.

Korkeimpien oikeuksien esittelijöiden kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet ovat samat kuin tuomioistuinten tuomareilla ja poikkeavat muiden tuomioistuinten esittelijöiden kelpoisuusvaatimuksista ja nimitysperusteista. Nykyiseen esittelijäjärjestelmään puuttuminen edellyttäisi tehtävien uudelleen organisoitua ja osin tehtävien siirtoa tuomioistuinten jäsenille, mikä lisäisi huomattavasti palkkauskuluja.

Työryhmä esittää korkeimpien oikeuksien esittelijöiden kelpoisuusvaatimusten ja nimitysperusteiden pysyttämistä nykyisellään, mutta virassapysymisoikeudesta luopumista. Tuomarin erityisellä virassapysymisoikeudessa turvataan se, että esittelijä voi toimia riippumattomasti ja puolueettomasti ilman asiattoman painostuksen vaikutusta. Korkeimpien oikeuksien ratkaisuilla on ylimpänä muutoksenhakuasteena tärkeä merkitys. Mietinnön lakiluonnoksen 11 luvun 3 §:n mukaan esittelijänä voisi myös korkeimmissa oikeuksissa toimia tuomari eli ratkaisukokoonpanon jäsen. Lakiluonnoksessa ei ole kuitenkaan säännöksiä siitä, milloin juttu voitaisiin ottaa pois esittelijältä ja siirtää tuomarin esiteltäväksi. Tämä on omiaan vaarantamaan asioiden käsittelyn riippumattomuutta. Esittelijöiden virassapysymisoikeuden poistamisessa on kysymys niin merkittävästä muutoksesta, että asia pitää saattaa perustuslakivaliokunnan tarkasteltavaksi.

Työryhmä on ehdottanut, että korkeimman hallinto-oikeuden esittelijäneuvosten virkoja muutettaisiin määräaikaisiksi. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ei ole mitään tarvetta, perusteita eikä hyväksyttävää syytä virkojen määräaikaistamiselle. Suunnitelmat määräaikaisiin virkoihin ovat tulleet ulkopuolelta. Tuomioistuimen virkojen määräaikaistamista ei voi perustaa siihen, että hallinnosta olisi helpompi tulla hoitamaan määräaikaista tehtävää tuomioistuimeen.

Korkeimmassa oikeudessa on ollut määräaikaisia esittelijäneuvoksia vuodesta 2010 mutta ei ongelmitta. Määräaikaisilla esittelijöillä on usein kaksoisvirka, jonka pitäminen on vaikeaa sijaisuuden ajan, ja määräaikaisuudet muutoinkin pidemmällä tähtäimellä aiheuttavat epävarmuutta, mikä ei ole tarkoituksenmukaista ja saattaa aiheuttaa riippumattomuusongelmia. Tuomariliitto ehdottaa määräaikaisten esittelijäneuvosten virkojen vakinaistamista korkeimmassa oikeudessa.

Muutosehdotukset tuomioistuinlakiluonnokseen sisältyvät lausunnon "Sääntökohtaisia havaintoja"-osaan.

10. Sääntökohtaisia havaintoja

Tuomioistuinlaki (luku ja pykälä, tarvittaessa momentti)

1:4 Tuomariliitto kiinnittää huomiota siihen, että perustuslaista johtuvista syistä näkemys siitä, että ”laissa asetetusta pääsäännöstä voidaan poiketa työjärjestyksen määräyksiin” ei ole ongelmaton. Laista ei yleisesti voida poiketa asetuksella, eikä tämä luonnollisestikaan ole mahdollista työjärjestyksellä.

1:5 Tuomariliitto katsoo, että 1 momentissa on mainittava myös avustavat tuomarit. Mietinnön perustelut ovat ristiriitaiset tältä osin. Ensisijaisesti Tuomariliitto viittaa jäljempänä 20: 1-4 osalta lausuttuun.

2:5 Lautamiesten osalta viitataan jäljempänä lausuttuun.

- 2:6,1 Maaoykeusasioita käsittelevän käräjätuomarin virkanimike *maaoikeusasioiden vastuutuomari* on käytännössä osoittautunut kankeaksi. Lisäksi termi vastuutuomari ei vastaa tuon termin yleistä käyttöä. Sen vuoksi tulisi palata vanhaan, mutta nasevaan virkanimikkeeseen *maaoikeustuomari*, joka välittäisi maaoykeusasioiden asianosaisiin syvää asiantuntemusta. Tämä sopisi yhteen myös maaoykeuskokoonpanon toisen jäsenen maaoykeusinsinöörin virkanimikkeeseen kanssa.
- 3:5 Hoviooykeuksien rakenneuudistukseen liittyvät syyt, joiden vuoksi Itä-Suomen hoviooykeudella on hoviooykeuslaissa säädetty olevan pysyvä istuntopaikka Kouvolassa, ovat edelleen olemassa eikä ehdotettuun muutokseen ole aihetta.
- 10:1 Tuomariliitto katsoo, että tuomioistuimen johtoryhmässä tulisi olla tuon tuomioistuimen muissa kuin johtotehtävissä olevista tuomareista valittu jäsen.
- 10:2,3 Säännösehdotuksen sanamuoto on kirjoitettu liian avoimeksi. Perusteluissa esiin tuodut päällikkötuomarin siirto-ooykeuden rajoitukset tulisi kirjoittaa itse säännökseen.
- 10:5 Tuomioistuinlakityöryhmän mietinnössä on esitetty luovuttavaksi kokonaan hoviooykeuksien ja vakuutusoykeuden vakituisista laamannin viroista. Päällikkötuomari nimittäisi osastonjohtajan tehtävään tuomioistuimen vakituudessa tuomarinvirassa olevan tuomarin.
- Tuomariliitto ei lähtökohtaisesti vastusta tuomioistuinlakityöryhmän ehdotusta vakituisten laamannin virkojen muuttamisesta määräaikaiseksi osastonjohtajan tehtäväksi sillä edellytyksellä, että tehtävään nimitetään kollegiaalisesti ja palkkataso pysytetään nykyisenä.
- Tehtävän mukanaan tuoman vastuun ja toisaalta tehtävän määräaikaisuuden voidaan arvioida sopivan yhteen ja lisäävän tehtävää hoitavan henkilön motivaatiota hoitaa tehtävää sen vaatimalla tarmokkuudella. Määräaikaisuuden myötä ei kuitenkaan tarvitse välttämättä luopua hovi- ja vakuutusoykeuden perinteisestä virkanimikkeestä.
- Ehdotettu nimitysjärjestelmä kuitenkin korostaisi ja keskittäisi entisestään päällikkötuomarin asemaa kollegiaalisissa tuomioistuimissa. Johtamistehtäviin eteneminen koko tuomioistuinlaitoksessa olisi hyvin suppean henkilötahon määräysvallassa. Tähän nähden osaston lainkäyttöjohtajana toimivan laamannin rakenteellinen riippumattomuus sekä myös tehtävää hakevien tuomareiden ooykeusturva voitaisiin turvata siten, että nimitysratkaisu tehtäisiin hovi- tai vakuutusoykeuden täysistunnossa. Vastaavasti hallinto- ja markkinaooykeudessa osastonjohtajan valinta voisi myös tapahtua täysistunnossa. Toissijaisesti laamannin virkojen tulisi olla hakuvirkoja ja nimityksen tapahtua tuomarinvalintalautakunnan esityksestä. Vaihtoehtoisesti osaston lainkäyttöjohtajana toimivan laamannin rakenteellinen riippumattomuus sekä myös tehtävää hakevien tuomareiden ooykeusturva voitaisiin turvata siten, että nimitysratkaisu tehtäisiin hovi- tai vakuutusoykeuden täysistunnossa. Vastaavasti hallinto- ja markkinaooykeudessa osastonjohtajan valinta voisi myös tapahtua täysistunnossa.
- Tuomariliitto huomauttaa, että nykyistä T 15 ja T 16 palkkatasoa ei saa heikentää vakituisista laamannin viroista luopumisen johdosta. Määräaikaista osastonjohtajan tehtävää hoitavalle tulisi edelleen maksaa T 15 ja T 16 palkkaluokkia vastaavaa johtamislisää.

- 10:7 Säännöksen sanamuotoon tulisi selkeämmin kirjoittaa, että juttujaon tulisi perustua sattumanvaraisuuteen ts. juttua jaettaessa sitä ei voida valikoida jonkun määrätyn yksittäisen tuomarin käsiteltäväksi eikä jaolla pyrkiä vaikuttamaan jutun lopputulokseen. Lisäksi jaon perusteena on oltava tuomareiden työmäärän tasainen jakautuminen. Säännöksen 2 momentti tarjoaa tarpeellisen varaventiilin edellä mainitusta poikkeamiseen.
- Tuomariliitto kiinnittää huomiota siihen, että pykälä ei sellaisenaan sovellettu korkeimpiin oikeuksiin. Jos 7 § ja 8 § tulisivat voimaan, niitä pitäisi soveltaa myös korkeimpien oikeuksien esittelijöihin.
- 10:9 Työjärjestyksen tulisi myös muissa tuomioistuimissa kuin korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa olla tuon tuomioistuimen kaikkien tuomareiden kokouksen vahvistama. Tämä vahvistaisi tuomarien rakenteellista riippumattomuutta ja sitouttaisi heidät yhteisiin tavoitteisiin.
- 10:10 Mahdollisuus laatia yhteinen toimintakertomus tulisi mainita säännöstekstissä eikä vain perusteluissa.
- 11:3 Säännöksen loppuun tulisi tehdä seuraava lisäys koskien korkeimpia oikeuksia:
.... ei kuitenkaan korkeimmassa oikeudessa eikä korkeimmassa hallinto-oikeudessa, joissa esittelijöinä toimivat 21 luvun 1 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut esittelijät.
- 11:4 Tuomariliitto pitää säännöstä kouluttautumisvelvollisuudesta perusteltuna. Lisäksi lakiin tulee kirjoittaa, että jokaisella tuomarilla on velvollisuus osallistua vuosittain täydennyskoulutukseen kymmenen päivää. Se edellyttää, että myös käytännössä huolehditaan säännöksen 2 momentin toteutumisesta. Lisäksi on perusteltua nimenomaisesti säätää, että tuomarien koulutuksesta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion varoista.
- tuomioistuinviraston tulee jatkossa huolehtia edellä todetusta koulutuksesta.
- 12:4 Tuomariliitto viittaa 2:6,1 kohdalla virkanimikkeestä lausumaansa.
- 13:2 Tuomariliitto katsoo, että päällikkötuomarin virkaan tulisi nimittää vain viideksi (5) vuodeksi kerrallaan. Muussa tapauksessa mitään muutosta nykytilanteeseen ei tapahdu. Viiden vuoden määräaika tarjoaa riittävän pitkän tilaisuuden osoittaa hallinnolliset kyvyt, mutta mahdollistaa vapautumisen henkilöstä, jolla niitä ei ole.
- 13:2 ja 13,1 Tuomariliitto saattaa harkittavaksi tulisiko pääsääntönä olla, että määräajaksi nimitetty päällikkötuomari pääsääntöisesti palaa siihen tuomarinvirkaan, joka hänellä ennen nimitystä on. Ainoastaan tilanteissa, joissa hänellä ei tuollaista virkaa ole, riippumattomuuden takaamiseksi noudatettaisiin 13:13,1 mukaista menettelyä.
- 13:3 Tuomariliitto saattaa jatkovalmistelussa pohdittavaksi, olisiko myös muiden tuomareiden kuin korkeimpien oikeuksien jäsenten osalta syytä nimitysmenettelyssä luopua valtioneuvoston ehdotuksesta ja siirtyä nimittämiseen suoraan tuomarivalintalautakunnan esityksestä. Tämä korostaisi tuomarien riippumattomuutta ja hälventäisi erityisesti ulkomailla perusteettomia epäilyjä nimitys-

menettelyn poliittisuudesta.

- 13:13,3 Tuomariliitto ei näe nykyisessä taloudellisessa tilanteessa eikä muutoinkaan tarvetta tämäntyyppiselle ”kultaiselle kädenpuristukselle”.
- 15:4 Tämän kohdan osalta viitataan 10 luvun 1§:ssä lausuttuun. Perusteita sille, että työjärjestyksessä voitaisiin määrätä toisin kuin laissa ei ole.
- 16:1 Tuomariliitto katsoo, että perusteita taikka edellytyksiä muuttaa nykyistä käytäntöä esteellisyystilanteissa ei ole. Käräjäoikeuteen esteettömäksi tuomariksi on edelleen voitava määrätä myös hovioikeuden jäsen taikka kokenut esittelijä. Nykyisessä työ- ja resurssitilanteessa voi olla hankala löytää saatavilla oleva sijainen hovioikeuspiirin toisesta käräjäoikeudesta. Tähän nähden jo käytännön syistä esteellisen käräjätuomarin sijaiseksi tulisi voida määrätä tuomari myös hovioikeudesta sekä toisen hovioikeuspiirin käräjäoikeudesta.
- Todettakoon, että vastaavaa esityksessä täysin perustelematta jäänyttä rajoitusta ei sisälly luvun 2 §:ään, jonka mukaa *kelpoisuusvaatimukset täyttävä* tuomari voidaan määrätä toimimaan tuomarina myös muussa tuomioistuimessa kuin mihin hänet on nimitetty.
- 16:2 Perustuslain kannalta tarkasteltuna ehdotus ei täytä sääntelyn täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta koskevaa vaatimusta (PeVL 55/2006 vp).
- Menettelytavoista tulee säätää laissa. Siirron kesto ei ole määritelty, vaikka selvää lienee että se ylipäänsä voi koskea ainoastaan lyhyitä sijaisuuksia. Siirron edellytykseksi on säännelty subjektiivinen seikka (tuomarin ammattitaidon kehittäminen). Pykälän sanamuoto mahdollistaa siirron perusteeksi muutkin syyt, joita ei ole edes perusteluissa millään lailla käsitelty. Sääntely on osittain päällekkäinen 14 luvun 1§:n 1 momentin kanssa. Perusteluissa ei ole millään lailla käsitelty miten ne eroavat toisistaan.
- Tuomariliittoa arveluttaa, voiko nuori tuomari käytännössä kieltäytyä tällaisesta siirrosta ilman, että kieltäytymisellä olisi negatiivisia seurauksia uran kannalta.
- Tuomariliitto edellyttää, että säännöstä sovelletaan tilapäisen, poikkeuksellisen resurssipulan tilanteessa. Pysyvät resurssitarpeet tulee hoitaa nimittämällä vakinaisia tuomareita tuohon yksikköön.
- 16:4 Säännösehdotus merkitsee selkeää parannusta sellaisessa uudelleenjärjestelytilanteessa, jossa tuomioistuimen tehtäviä siirretään muulle kuin tuomioistuintuomarelle.
- Perustuslain 103 §:n 1 momentti ei tarkoita, että tuomarin suostumuksella ei olisi lainkaan merkitystä päätettäessä, mihin virkaan hänet siirretään rakenneuudistuksen yhteydessä. Tuomaria eikä muutakaan virkamiestä voida nimittää toiseen virkaan ilman hänen suostumustaan edes rakenneuudistuksen yhteydessä. Perustuslain 103 §:n 1 momentti tarkoittaa virkamieslain 5 a §:n 3 momentin tavoin ainoastaan sitä, ettei tuomari eikä virkamies voi suostumuksensa epäämällä estää virkansa siirtoa rakenneuudistuksen yhteydessä toisaalle.
- Siinä tapauksessa, että tuomari ei anna suostumustaan seurata virkaansa rakenneuudistuksen yhteydessä työssäkäyntialueen ulkopuolelle, kysymys on siitä,

mihin virkaan hänet olisi suostumuksensa mukaisesti nimitettävä. Ehdotuksen mukaan hänet on pyrittävä siirtämään tuomarin työssäkäyntialueella sijaitsevaan toiseen tuomarin virkaan. Tuomariliitolla ei ole huomautettavaa tämän suhteen. Ehdotuksen perustelujen mukaan tuomari voitaisiin kuitenkin perustuslain 103 §:n mukaan siirtää myös muuhun kuin tuomarin virkaan (s. 137). Tämä johtuu perustuslain esitöissä olevasta viittauksesta liikevaihtovero-oikeuden lakkauttamista koskevaan perustuslakivaliokunnan lausuntoon (PeVL 3/1994), jossa tämä kanta olisi esitetty.

Tuomariliiton käsityksen mukaan kyseinen lausunto on saanut ehdotuksen perustuslainmukaisuuden arvioinnissa (s. 200) liian suuren merkityksen. On nimittäin huomattava, että lausunto ei koskenut varsinaisissa tuomarinvirassa olleiden henkilöiden, vaan liikevaihtovero-oikeuden esittelijöiden aseman uudelleen järjestelyä. Se on myös annettu vanhan hallitusmuodon aikana. Siksi suoraivaisia johtopäätöksiä sen merkityksestä tuomarin asemaan rakenneuudistuksissa olisi vältettävä.

Ehdotuksen mukaan jos tuomarin viran tilalle uudelleenjärjestelyssä perustetaan uusi virka, joka ei ole tuomarin virka, on tuomarilla oikeus tulla nimitetyksi tuomarin virkaan. Tuomariliitto kannattaa ehdotusta tältäkin osin. Ehdotuksessa on kuitenkin arvioitu mainitusta perustuslakivaliokunnan lausunnosta johtuvan, että ehdotus tarkoittaisi tavallisella lailla tapahtuvaa tuomarin virassapysymisoikeuden laajentamista perustuslaissa säädetystä. Tältä osin Tuomariliitto katsoo edellä lausutuin perustein, että tällaisesta ei ole kysymys, vaan että ehdotettu sääntely vastaa tältäkin osin tuomarin virassapysymisoikeudelta perustuslaissa edellytettyä.

17:2

Tuomariliitto katsoo, että tuomarin virantoimituksesta pidättäminen on siinä määrin vakava asia että siitä tulisi päättää ylemmän tuomioistuimen päällikkötuomarin esityksestä. Vastaavalla tavalla ehdotetaan säänneltäväksi tuomarille työkyvyttömyyden vuoksi annettavasta erosta. On syytä huomata, että mikäli tuollainen ratkaisu jälkeinpäin osoittautuu aiheettomaksi, siitä voi muodostua suuri rasite tuon tuomarin ja päällikkötuomarin suhteille.

Jos se katsotaan kiireellisiä tapauksia varten välttämättömäksi, päällikkötuomarilla tulisi olla oikeus tehdä tuota koskeva väliaikaispäätös.

18:2

Uuden tuomioistuinlain 18 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan tuomarilla on velvollisuus erota virastaan, jos hän on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä. Mikäli tuomari ei eroa itse, hänen erostaan päättää tuomioistuin. Edellä mainitun pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan virkarikosasioissa toimivaltainen hovioikeus päättää erosta käräjäoikeuden ja työtuomioistuimen tuomarin osalta. Saman momentin 2 kohdan mukaan korkein hallinto-oikeus päättää tuomarin erosta korkeimman hallinto-oikeuden, hallinto-oikeuden, vakuutus-oikeuden ja markkinaoikeuden osalta. Edelleen momentin 3 kohdan mukaan korkein oikeus päättää erosta korkeimman oikeuden ja hovioikeuden tuomarin osalta.

Tuomariliitto huomauttaa, ettei tuomaria voida mahdollisen työkyvyttömyyden perusteella erottaa tehtävästään ennen kuin on varmuus siitä, että hänelle on myönnetty jatkotoimeentulon turvaava työkyvyttömyyseläke. Lisäksi muutoksenhakuoikeuden tulisi olla kaikissa tapauksissa samanlainen.

- 19 luku Tuomariliitto viittaa käräjäoikeuden lautamiehistä annetusta laista jäljempänä lausuttuun.
- 20:1-4 Tuomariliitto vastustaa ehdotusta avustavien tuomarien viroista.
- 20:1 Tuomariliitto katsoo, että säännöksessä tulisi 14:1,3 mukaisesti säätää, että palkkauksen perusteista on voimassa, mitä vastaavan vakinaisen tuomarin palkkauksesta säädetään tai määrätään. Jos henkilö tekee käytännössä tuomarin tehtäviä, hänelle tulisi maksaa tuomarin palkka.
- 20:2 Tuomariliitto katsoo, että avustavan tuomarin toimivallasta tulisi nimenomaisesti säätää lailla eikä sitä voida jättää pelkästään työjärjestyksen varaan.
- 20:3 Tuomariliitto pitää ristiriitaisena, että avustavan tuomarin tulee jo koulutusvirkaan valittaessa täyttää tuomarin nimitysedellytykset.
- Koulutettavien valinnan tulee kuulua tuomarinvalintalautakunnalle.
- 20:4 Tuomariliitto epäilee, voidaanko tuomarin tehtävissä tarvittavia tiedollisia valmiuksia sekä taitoa ja osaamista mitata jollain pakostakin verraten lyhyellä kokeella.
- 21:1 Tuomariliitto vastustaa viskaalin ja asessorin virkanimikkeen vaihtamista hovioikeus- ja vakuutus-oikeussihteeriksi. Hovioikeuden kansliassa toimii lainkäyttösihteereitä, jotka eivät ole juristeja ja tämä todennäköisesti aiheuttaa sekaannusta. Mikäli virkanimikkeitä halutaan yhdenmukaistaa, nimikkeen vaihtaminen voisi tulla kyseeseen hallinto-oikeuspuolella sihteeristä esittelijäksi / asessoriksi. Viskaalin ja asessorin nimillä on oma historiansa ja ne tuovat esiin tuomioistuimen arvovaltaa toisin kuin ehdotus, joka viittaa siihen, että esittelijät eivät toimisi jatkossa lainkaan lainkäyttötehtävissä. Asessorin virkoja ei tule lakkauttaa hovioikeuksista eikä vakuutus-oikeudesta. Asessoreilla on tärkeä rooli osaston työskentelyssä ja he hoitavat myös muita kuin suoranaisesti lainkäyttöön liittyviä tehtäviä.
- 21:2 21 luvun 2 §:n otsikko tulee muuttaa muotoon ”*Ylimpien tuomioistuinten esittelijät*”.
Pykälän 1 momentiksi lisätään seuraava: ”*Korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden esittelijöiden virassapysymisoikeudesta on voimassa, mitä tuomarin viran haltijan oikeudesta pysyä virassasäädetään. Mitä laissa säädetään tuomarin virasta ja tuomarista, koskee soveltuvin osin myös korkeimman oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden esittelijän virkaa ja esittelijää.*”
- Tuomioistuinlakiluonnoksen 21 luvun 2 §:stä tulee poistaa korkeinta hallinto-oikeutta koskeva maininta.
- 21:3 Tuomariliitto vastustaa sitä, että esittelijöiden tehtävästä ja sisällöstä määrättäisiin työjärjestyksessä.
- 21 luvun 3 §:ään lisätään 2 momentti: ”*Mitä 10 luvun 7 ja 8 §:ssä säädetään, koskee myös korkeimmassa oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa asian jakamista ja uudelleen jakamista esittelijälle esiteltäväksi.*”

- 21:7 Tuomariliitto vastustaa sitä, että muissa kuin korkeimmissa oikeuksissa kansliapäällikön viran kelpoisuusehdoista määrättäisiin työjärjestyksessä.
- 23 luku Jos lautakunta perustetaan, tulee lautakunnan sihteerin olla tuomioistuinlaitoksen sisältä oleva henkilö, jolla on oikeustieteellinen koulutus.
- 24 luku Tuomariliitto kiinnittää huomiota siihen, että välimiesoikeusriidan asianosaisia koskevien tietojen jääminen salassa pidettäviksi, on ristiriidassa sivutoimien avoimuuden ja läpinäkyvyyden periaatteen kanssa.
- 26 luku Koska Tuomariliitto on edellä 17:2 kohdalla katsonut, että virantoimituksesta pidättäminen tulisi tehdä virkasyytetuomioistuimen toimesta. 3 § käy tarpeettomaksi muutoin paitsi päällikkötuomarin tekemän väliaikaispäätöksen osalta.

Oikeudenkäymiskaari

- 1:5 Tuomariliitto vastustaa sitä, että työjärjestyksessä määrätään kokoonpanon puheenjohtaja. Tuomariliitto ehdottaa, että voimassa olevia säännöksiä muutetaan siten, että asian valmistellut tuomari voisi virkaiästään huolimatta toimia tarvittaessa puheenjohtajana käräjäoikeuksissa niin rikos- kuin riita-asioissakin.
- 3:1 Tuomariliitto kannattaa vahvennettuja kokoonpanoja virkatuomareista.
- 3:5 Ehdotus toimivallan jatkumisesta on perusteltu, koska se mahdollistaa ns. jälkitöiden loppuunsaattamisen tuomarin vaihtaessa virkaa tai jäädessä eläkkeelle.

Laki käräjäoikeuden lautamiehistä

Tuomariliitto katsoo, että lautamiesjärjestelmästä tulisi luopua kokonaan. Poliittisesti valittujen lautamiesten käyttö ei ole perusteltua. Lautamiehet eivät ole asiantuntijoita, eikä lautamiesjärjestelmä siten paranna kansalaisten oikeusturvaa. Vähäiset resurssit pitää käyttää ammattituomareihin.

Laki kielilain muuttamisesta

Ruotsinkielisten asioiden määrä voi tosiasiallisesti kaksikielisessä tuomioistuimessa jäädä muutamaankin yksittäiseen asiaan ja olla tosiasiallisesti vähäisempi kuin joissakin yksikielisissä tuomioistuimissa. Näin ollen ns. kielituomarin tarve tulee kaksikielisissä tuomioistuimissa harkita tosiasiallisen tarpeen perusteella, mihin säännösehdotuksen sanamuoto ” voisi olla tuomarin virkoja, joihin nimitettävältä edellytettäisiin tuomioistuimen tuomiopiirin väestön vähemmistön kielen erinomaista taitoa” viittaakin. Näin siksi, että erityistä kielitaitoa edellyttävä kelpoisuusvaatimus voi toisaalta mahdollistaa tuomarin virkaan nimitetyksi tulemisen tavanomaista vähäisemmin ansioin.

Laki ehdokkaiden nimeämisestä kansainvälisten tuomioistuinten ja Euroopan unionin tuomioistuimen tuomarin ja jäsenen tehtäviin

- 6 § Sääöksessä esitetään, että nimeävä viranomaisena olisi valtioneuvosto. Tuomariliitto saattaa jatkovalmistelussa pohdittavaksi, olisiko tehtävän arvokkuuden ja riippumattoman tuomarin tehtävän korostamiseksi perusteltua, että ni-

mittäjän tulisi olla tasavallan presidentti valtioneuvoston ehdotuksesta.

Laki tuomioistuinharjoittelusta

- 7§ Tuomariliitto ehdottaa säädettäväksi, että tuomioistuimen hankkiessa hakijasta lausunnon tai muuta selvitystä, hakijalle on varattava tilaisuus lausua selvityksen johdosta vastaavalla tavalla kuin on säädetty tuomioistuinlain 13 luvun 9 §:n 3 momentissa. Hakijan oikeusturva edellyttää tätä.
- 9§ Tuomariliitto kannattaa käräjänotaarien tutorjärjestelmää. Tutoroinnista aiheutuu paljon ylimääräistä työtä asianmukaisesti hoidettuna. Tuomariliitto katsoo, että siitä pitäisi maksaa palkkio, koska työmäärällä kompensoiminen ei ole käytännössä toiminut.
- 11§ Tuomariliitto katsoo, että käräjänotaarin tehtävistä ja toimivallasta hovioikeudessa ja hallinto-oikeudessa pitää säätää laissa täsmällisesti vastaavalla tavalla kuin käräjäoikeuden osalta on säädetty.

Lausunnon valmistelu

Lausunto on käsitelty Tuomariliiton hallituksessa 11. ja 17.6.2014.

Helsingissä 19.6.2014

Tuomariliiton varapuheenjohtaja,
Riikka Rask
käräjätuomari

Liite

Professori Tuomas Ojanen lausunto 10.6.2012